

NEW SOCIAL INITIATIVE

TURBULLIRA 2020 DHE PASOJAT E SAJ

Kriza në Kosovë duket se nuk mbaron. Përhapja e COVID-19 rezultoi në një numër vdekjesh, mbyllje të komunave të tëra dhe kufizime të rrepta të lëvizjes. Qeveria teknike e udhëhequr nga Albin Kurti u përball me sulme të shumta nga kundërshtarët politikë, marrëdhënie komplekse me ish partnerët e koalicionit dhe reagimin e bashkësisë ndërkombëtare në lidhje me zgjedhje të caktuara të politikave. Publiku akoma pret rezultatin e votës së mosbesimit pasi negociatat e Lidhjes Demokratike të Kosovës (LDK) për formimin e qeverisë së re me partitë opozitare erdhën në bllok pasi vendimi i gjykatës Kushtetuese pezulloj përkohësisht dekretin e presidentit për të dhënë një mandat te Avdullah Hoti.

Në Serbi, pas një muaj e gjysmë, gjendja e jashtëzakonshme mori fund, duke e lënë fushën e lojës të hapur për vazhdimin e fushatave politike. Përhapja e COVID-19 rezultoi në një numër vdekjesh, kufizime të rrepta të lëvizjes dhe rregulloreve alternative. Disa polemika lindën gjatë kohës, përfshirë deklaratat e bëra lidhur me COVID-19, masat e pretenduara antikushtetuese, kufizimet e rënda të lirive personale dhe arrestimet e gazetarëve dhe aktivistëve. Situata rriti më tej polarizimin ekzistues në shoqëri, pasi qytetarët vazhduan të shprehin qëndrimet e tyre politike. Pas javëve të duartrokitjes në dritare dhe ballkoneve në orën 8 të mbrëmjes për profesionistët e kujdesit shëndetësor, qytetarët filluan të ngrisin zërin nëpër nëpër dritare dhe ballkone në orën 20:05. Tensionet duket se po rriten pasi zgjedhjet parlamentare të shtyera nga fundi i prillit njoftohet se do të zhvillohen në 21 qershor.

NDRYSHIMI I SKENËS POLITIKE NË KOSOVË PAS VOTIMIT TË MOSBESIMIT

Vendimi i Gjykatës Kushtetuese për të shtyrë formimin pothuajse të pabesueshëm të qeverisë së re, vlerësohet si i njëjti - ngërç i rezultateve dhe reagime të mundshme. Sipas disave, Gjykata tregoi legjitimitet me këtë aktvendim, i cili është debatuar disa herë në të kaluarën, përfshirë procesin e fundit zgjedhor. Duke i shtuar kësaj, komisioni i Venecias njoftoi se nuk do të deklarojë asgjë, para vendimit përfundimtar të Gjykatës Kushtetuese, duke nënkuptuar se çështja do të zgjidhet nga brenda. Sidoqoftë, nuk ka shumë rezoluta për të; më tepër debati është vendosur rreth dy skenareve të mundshme për t'u zhvilluar të gjitha duke çuar në të njëjtin fund. Së pari është përcaktimi i udhëzimeve të qarta mbi procesin, përfshirë një afat kohor që pala fituese t'i përgjigjet Presidentit me një emër të kandidatit për kryeministër, dhe në rast se pala nuk pranon ose nuk e plotëson afatin, duke lejuar që indeksi i Presidentit të kërkojë kandidatë nga të tjerët parti që ka më shumë të ngjarë të mbledhin një shumicë parlamentare. Sido që të jetë, zgjedhjet duket më pak të ngjarë të jenë një rezultat i drejtpërdrejtë i vendimit të Gjykatës.

Qeveria e re, kurdo që të jetë e vendosur, do të hasë probleme përtej legjitimitetit të saj. Reputacioni i qeverisë teknike pohoi një menaxhim të mirë gjatë krizës Covid-19, dhe popullariteti në rritje i Albin Kurtit do të vendosë bar të lartë për atë që do të vijë, i cili do të duhet të merret me pasojat e krizës Covid-19 dhe dialogun me Beogradin. Kriza ekonomike që padyshim që do të pasohet së bashku me rritjen e niveleve të papunësisë, do të kërkojë një qeveri të fortë me nivele të larta mbështetjeje, të cilat qeveria e re, me mbështetjen e supozuar të kufizuar në Parlament, nuk do të jetë as. Si i tillë, do të mun-

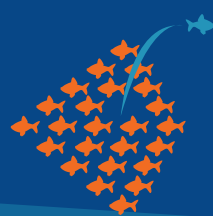
gojë edhe më shumë autoritet për të rishfaqur Dialogun, përkundër, ose pikërisht për shkak të, pretendimeve të lidhjeve të ngushta me të dërguarin special të SHBA Richard Grenell. Në krye të saj, betejat e brendshme brenda LDK-së, përfshirë pikëpamjet kundërshtuese për votimin e mosbesimit, krijimin e qeverisë së re dhe pasardhësin e mundshëm të Isa Mustafës, e kanë vënë partinë në rrezik për të humbur popullaritetin e rigjetur rishtazi.

Gjatë kohës së qeverisë së re, një palë me siguri do të rritet në normat e saj tashmë të larta të miratimit, pasi jo vetëm për vendimin e mirë të pretenduar, por të shkurtër, por edhe për fitimin e betejës së narracioneve, ku ata, dhe njerëzit, janë paraqitur si viktimat e rojeve të vjetra që nuk dukej se kujdeseshin për njerëzit edhe në kohën e krizës. Pra, megjithë disa sfida me të cilat janë përballur, pasi deklaratat e Shkelzen Gashi, vdekja në qendrën e karantinës kolektive, apo edhe dëmtimi i marrëdhënieve me SH.B.A., një partner tradicionalisht i mirë, duket se Lëvizja Vetëvendosje (LVV) e fitoi ditën, dhe do të vijë për tu shpëguar. Kështu, shumë spekulojnë zgjedhje të reja që do të zhvillohen tradicionalisht para konkursit qeveritar të mandatit, dhe LVV pritet të marrë votat si kurrë më parë.

SKENA POLITIKE NË SERBI - ZGJEDHJET MES PANDEMISË

Kriza e Covid-19 në Serbi ka rritur më tej polarizimin ekzistues në shoqëri, duke ndryshuar vetëm formën e shprehjes, ku protestat e dikurshme në rrugë u shndërruan në protesta ballkoni, dhe tubime publike në mbështetje të partisë udhëheqëse në kundër-protesta të ballkoneve. Shumica mendoi se protestat do të përshkallëzohen në të ardhmen, pasi gjendja e jashtëzakonshme sapo u ngrit, dhe zgjedhjet parlamentare janë caktuar për 21 qershor. Sido që të jetë tek rezultati i zgjedhjeve, shumë ishin dakord se opozita do të vazhdojë të sfidojë partinë qeverisëse jashtë të institucioneve edhe pas zgjedhjeve. Për më tepër, disa nuk përjashtuan eskalimet dhe dhunën e mundshme të mbështetësve brenda partisë dhe përdorimin e tepërt të forcës.

Dhe ndërsa ky polarizim mund të kuptohet në çdo nivel të shoqërisë, duket se aktorët ndërkombëtarë mbeten disi të pavëmendshëm për betejat e brendshme të Serbisë. Raporti i Freedom House i cili e shënoi Serbinë si një "regjim hibrid" e jo demokratik, për shkak të rënies së standardeve në qeverisje, drejtësi, zgjedhje dhe liri të mediave, fitoi publicitet brenda mediave vendase dhe të huaja, përfshirë edhe vërejtjet e bëra nga Ambasadori të SHBA në Serbi. Megjithatë, në një shkallë të gjerë, bashkësia ndërkombëtare nuk ka bërë shumë komente për çështjet e brendshme të Serbisë në përgjithësi, me reagime sporadike siç janë vizitat e deputetëve të parlamentit të Bashkimit Evropian (BE) në Beograd për të lehtësuar negociatat midis partive qeverisëse dhe opozitës në zgjedhjet e ardhshme. Disa e shohin këtë indiferencë të aktorëve ndërkombëtarë ndaj zhvillimeve në Serbi si rezultat i politikës rajonale ku besohet se vetëm Presidenti Aleksandar Vuçiq mund të japë një marrëveshje të premtuar me Prishtinën si në Beograd, ashtu edhe për lindjen. Në përputhje me atë, gjatë krizës Covid-19, Serbia gjithashtu ka punuar në marrëdhëniet e saj strategjike duke forcuar lidhjet me lindjen, veçanërisht Kinën, për shkak të ndihmës dhe mbështetjes së marrë për të luftuar Covid-19, dhe pritet që të vazhdojë me marrëdhënie të tilla edhe në të ardhmen. Disa argumentojnë se kjo është bërë sepse kjo do t'i japë leje Vuçiqit në adresimin e kritikëve të mundshëm nga Evropa.

NEW SOCIAL INITIATIVE

Ndërsa disa e vënë në dyshim logjikën e vazhdimet të shpejtë të procesit zgjedhor, vetëm një muaj e gjysmë pas gjendjes së jashtëzakonshme, shumë argumentojnë se për partinë udhëheqëse Qershori është koha e përsosur për zgjedhjet. Kriza ekonomike e shkaktuar nga pandemia e Covid-19 është e përjashtuar të goditet në vjeshtë, kështu që pasojat nuk do të ishin akoma të dukshme, ndërsa gjurmët e masës sociale dhe ekonomike për të lehtësuar pasojat e pandemisë janë. Ëhtë aprovuar rritja e përkohshme e pagave në sektorin e kujdesit shëndetësor, është shpërndarë ndihmë financiare për personat në pension prej 4000 RSD, dhe është bërë një premtim prej 100 € për çdo qytetar mbi 18 vjeç. Kjo pasohet nga një sërë masash ekonomike për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme, tashmë në lëvizje.

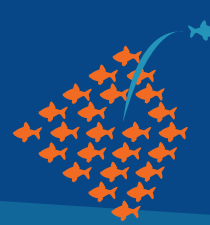
DIALOGU BEOGRAD- PRISHTINË

Dialogu nuk është një temë kryesore në Beograd apo Prishtinë për momentin. Qeveritë e reja priten në të dy qytetet, gjë që tërheq vëmendjen nga e pabesueshmja - një vazhdim i Dialogut dhe një formë e marrëveshjes. Sidoqoftë, duket se ka zgjedhje të treta që po ndikojnë gjithashtu në Dialog, dhe që janë zgjedhjet presidenciale në SH.B.A., të cilat do të krijojnë kursin për politikën ndërkombëtare të vendit, përfshirë edhe atë drejt Kosovës. Disa debatojnë se për momentin, me Grenellin si të dërguarin special, aktorë të tjerë ndërkombëtarë ndalohen të hyjnë në ring, pasi ato mund të jenë anësore në proces. Paraqitja e roleve si e tillë i jep pak hapësirë ndërhyrjeve thelbësore të BE-së, dhe Përfaqësuesit Special të sapoemëruar të BE-së për Dialogun Beograd-Prishtinë Miroslav Lajčák për të shfrytëzuar plotësisht pozicionin e tij. Kështu, spekulimet se marrëveshja do të hartohet në Rrethin e Kolumbisë (DC), dhe vetëm, më vonë, do të rishikohen në Bruksel.

Ajo që mbetet në mëdyshje është pozicioni i Beogradit dhe Prishtinës në proces. Ndërsa e dyta është duke luajtur me tregime dhe qasje të ndryshme (d.m.th. taksat, reciprocitetin, korrigjimin e kufijve, njohjen e ndërsjellë) për rezultatin, Beogradi duket se nuk dëshiron të ketë një në radhë të parë. Ndërsa ekzistojnë tregime për korrigjimin e kufijve dhe mbrojtje të veçantë për Kishat Ortodokse Serbe, pasi kërkesat nga Beogradi, disa pretendojnë se status quo tregoi se ishte i dobishëm për Vuçiq, duke mos i dhënë asnjë nxitje për ta lënë atë të kalojë. Vuçiq ka grumbulluar pushtet brenda dhe ka bërë aleanca ndërkombëtare, kështu që ai mund të durojë dorëzimin e marrëveshjes; dhe me të vërtetë, shumë argumentojnë se është e vetmja gjë për ta mbajtur atë në hije nga shqyrtimi dhe kritika ndërkombëtare. Sidoqoftë, disa argumentojnë se skenari është zhvendosur dhe se tani, ai mund të jetë duke grumbulluar pushtet në mënyrë që të mund të durojë mos dorëzimin e marrëveshjes, ose të paktën ta shtyjë atë deri në pamundësi. Një gjë është e sigurt, do të ketë zgjedhje, për ata që janë në pushtet të mbesin në pushtet dhe të vazhdojnë me dialogun.

EUROPEAN
ENDOWMENT FOR DEMOCRACY

Ky shkrim publikohet (Turbullira 2020 dhe pasojat e saj) me mbështetjen e European Endowment for Democracy (EED). Mirëpo, mendimet e shprehura në këtë shkrim jo domosdoshmërisht reflektojnë edhe ato të EED. Përgjegjësia për informatat dhe pikëpamjet e shprehura në këtë shkrim i përket vetëm autorit.

NEW SOCIAL INITIATIVE

Ndërkohë, Këshilli Evropian emëroi Miroslav Lajčák si Përfaqësues Special të BE-së për Dialogun Beograd-Prishtinë dhe çështje të tjera rajonale të Ballkanit Perëndimor duke sinjalizuar angazhimin e përtërirë të BE-së në Dialog ". Lajčák do të mbështesë punën e Përfaqësuesit të Lartë të BE Josep Borrell. Emërimi i tij u kritikua ashpër nga Presidenti Thaçi, ndërsa të tjerët në Prishtinë ishin të larmishëm nga qasja e BE-së për të pasur drejtues të politikës së jashtme nga vendet që nuk e kanë njohur Kosovën. Për dallim nga Presidenti Thaçi, kryeministri në largim Kurti përshëndeti emërimin e Lajçakut dhe riafirmoi angazhimin e Kosovës për fillimin e dialogut me Serbinë. gjithashtu vuri në dukje se dialogu duhet të ndërmjetësohet nga BE dhe Shtetet e Bashkuara.

Kurti, i cili perceptohet si "njeri evropian" në Prishtinë, gjithashtu shkëmbeu letra me Presidentin Francez Emanuel Macron dhe foli me kancelaren gjermane Angela Merkel duke diskutuar të ardhmen e dialogut. Presidenti Macron premtoi të fuqizojë rolin e Francës në dialog, dhe sugjeroi që Franca dhe Gjermania do të organizojnë një Samit të Parisit nën kujdesin e BE kushtuar marrëdhënieve Kosovë-Serbi, "sa më shpejt që të krijohen kushtet e përshtatshme". Analistët tanë ishin skeptikë në lidhje me perspektivat për rifillimin e shpejtë ose suksesin e dialogut të lehtësuar nga BE. Sipas mendimit të tyre, i Dërguari i ri i BE-së do t'i duhet kohë për të shfrytëzuar marrëveshjet e arritura deri më tani dhe të njihet plotësisht me portofolin. Pjesëmarrësit gjithashtu vunë në dyshim aftësinë e BE-së për të qenë kreativ dhe për të shtyrë përpara një marrëveshje që mund të kënaqte Beogradin dhe Prishtinën.

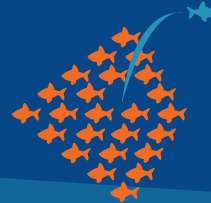
Ndërsa leva e BE-së po zvogëlohej që nga "nuk ka shkop dhe dikush hëngri karotën", dialogu duket se ka qenë "nga përmbajtja i pavlefshëm" për disa kohë tashmë. Qasja e re e BE-së do të duhet të bazohet në një vlerësim realist të asaj që mund të arrijë, duke marrë parasysh kufizimet e tij me pesë njohës jo-BE dhe një reputacion të zvogëluar për të mos përmbushur angazhimet.

KONKLUZION

Do të duhet një kohë ndërmjet heqjes së masave parandaluese të COVID-19 në Kosovë dhe Serbi dhe rifillimin e dialogut Beograd-Prishtinë. Si Kosova, ashtu edhe Serbia, si dhe partnerët kryesorë ndërkombëtarë, do t'i ndiejnë pasojat e krizës shumë kohë pasi shpërthimi është nën kontroll. Me një ekonomi në rënie, rritjen e papunësisë dhe pabarazinë sociale, nuk mund të përjashtohen trazirat e mundshme politike, veçanërisht në Kosovë ndërmjet partive të fuqizuara të VV-së dhe partitë "të vjetëra të themeluara". Ndërsa qeveritë e Kosovës dhe të Serbisë përpiqen të përshtaten me realitetin pas COVID-19, mbetet të shihet se sa karburant kanë mbetur për një shtytje të fundit drejt normalizimit.

EUROPEAN
ENDOWMENT FOR DEMOCRACY

Ky shkrim publikohet (Një premtim jetëshkurtër - pasojat e qeverisë dhe dialogu me Beogradin në mes të krizës COVID-19) me mbështetjen e European Endowment for Democracy (EED). Mirëpo, mendimet e shprehura në këtë shkrim jo domosdoshmërisht reflektojnë edhe ato të EED. Përgjegjësia për informatat dhe pikëpamjet e shprehura në këtë shkrim i përket vetëm autorit.

NEW SOCIAL INITIATIVE

NEW SOCIAL INITIATIVE

<http://newsocialinitiative.org/>

@NSIMitrovica

@newsocialinitiative.nsi

Čika Jovina V/117, North Mitrovica

www.newsocialinitiative.org

office@newsocialinitiative.org

